

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

ИЗВЕШТАЈ О ПРЕГЛЕДУ И ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
МЕТОДИЧКИ ПРИСТУП НАСТАВИ ЈЕЗИЧКЕ КУЛТУРЕ У ДОМЕНУ
ПИСМЕНОГ ИЗРАЖАВАЊА мср. Тине Капларевић

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовео Комисију:

Комисију за **извештај о прегледу и оцени докторске дисертације** под називом „Методички приступ настави језичке културе у домену писменог изражавања” именовало је Наставно-научно веће Филолошког факултета на електронској седници од 26. јуна 2020. године.

2. Састав Комисије:

Ментор: др Зона Мркаљ, редовни професор, Филолошки факултет – Београд
Ужа научна област: Методика наставе књижевности и српског језика
Датум избора у звање: 22. 06. 2016.

др Весна Ломпар, ванредни професор, Филолошки факултет – Београд
Ужа научна област: Српски језик
Датум избора у звање: 14. 07. 2016.

др Марина Николић, ванредни професор, Филозофски факултет Универзитета
у Приштини с привременим седиштем у Косовској Митровици
Ужа научна област: Савремени српски језик
Датум избора у звање: 5. 03. 2019.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име, име једног родитеља, презиме	Тина, Илија, Капларевић
Датум и место рођења	29. 08. 1978, Земун
Наслов мастер рада	<i>Планирање односа с јавношћу у средњошколској установи</i>
Датум и место одбране мастер рада	23. 06. 2010, Факултет организационих наука, Београд
Научна област из које је стечено академско звање мастер	Менаџмент – програмско подручје односи с јавношћу

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

„Методички приступ настави језичке културе у домену писменог изражавања”

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација мастера Тине Капларевић обухвата 199 страница компјутерски сложеног текста, а подељена је на следећа поглавља: 1. **Увод** (1– 10); 2. **Језичка култура у настави српског језика и књижевности** (11–56); 3. **Теоријски и методички аспект језичке културе у домену писменог истраживања у настави српског језика и књижевности** (57–101); 4. **Методички приступ настави језичке културе у домену писменог изражавања** (102–168); 5. **Емпиријско истраживање методичког приступа језичкој култури у домену писменог изражавања на примеру аргументативног текста ученика средње школе** (169–173); 6. **Анализа и интерпретација резултата истраживања** (174–185); 7. **Тестирање хипотезе** (186 – 189). За њима следи **Литература** са 109 јединица (194–199) и четири **Прилога**: А, Б, В и Г.

Садржина овог рада је подељена на теоријски и емпиријски део.

Теоријски део рада је подељен на четири поглавља. Први део теоријског дела рада посвећен је самом појму *језичка култура* који се сагледава знатно шире од онога што се под језичком културом најчешће подразумева, а то су правилност и чистота у употреби матерњег језика. Дат је преглед досадашњих истраживања о језичкој култури. Предочени су предмет и циљеви истраживања рада.

Други део теоријског дела рада се бави наставом језичке културе и то најпре законском регулативом, а онда и прегледом расположиве литературе и њеним методолошким упориштем. Указано је на сврху, задатке и начела језичке културе као и на задатке и вештине који су неопходни за стицање потребних компетенција у овој области.

Аналитичка пажња трећег поглавља теоријског дела рада усмерена је ка теоријском и методичком аспект језичке културе у домену писменог изражавања у настави Српског језика и књижевности. Преглед домаће и стране литературе указује на чињеницу да је ово подручје наставе матрењег језика одувек привлачило пажњу стручњака који су се бавили наставом. Готово сви проблеми које су методичари покушали да реше, актуелни су и данас, а многе препоруке су и даље примењиве. Преглед стране литературе указује на то да су се истраживачи различитих области и с различитих аспеката бавили овим питањем. На англистичком подручју када је реч о писмености и писању има много више експериментално проверених приступа и модела који су заступљени у учионици и уз помоћ којих се ученици подучавају писању.

С обзиром на то да су писмени састави заправо текстови и да представљају припремне облике састава којима ученици усавршавају своју писменост, доста је пажње и простора у раду посвећено не само дефинисању појма писмени састав, већ и врстама и

облицима у којима се писмени састави јављају, као и дисциплинама са којима је језичка култура повезана и које имају велики утицај на аспекте писања: психологија, лингвистика текста и реторика. Значај је дат и друштвеном аспекту писања и важности мотивације за писање.

Методички приступ у настави језичке културе у домену писменог изражавања је четврти део рада у којем је истакнута важност познавање методике наставе писменог изражавања како би се ученици увели у теоријска знања о писмености и савладавање ефикасних практичних вежби. У овом поглављу рада, креирани су и примери за наставне јединице из области језичке културе у домену писменог изражавања у оквиру наставе српскога језика. Они су осмишљени тако да у њима доминирају методички модели засновани на савременим методичким системима. Понуђена су решења за успешније учење градива из области језичке културе у нашем реформисаном систему образовања и васпитања.

Емпиријски део рада је подељен у два дела и њиме се потврђују постављене хипотезе. Истраживање је подељено у два сегмента и приказани резултати говоре у прилог томе да наставни процес мора да се мења, а да методички примери чија је ефикасност проверена у раду са ученицама дају позитиван допринос и образовно-васпитном процесу и ученичким постигнућима (уз развијену свест о томе да данас школу похађају ученици различитих потреба, интересовања и могућности, млади информатичког доба, окружени брзином технолошког напретка која тражи брзу прераду информација и знање које је примењиво и функционално).

Тестирање хипотеза је приказано у засебном седмом делу рада.

Осми део рада представља закључна разматрања и педагошке импликације. На крају је дат приказ коришћене литературе као и прилога.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

У **Уводу** овог рада образлаже се предмет истраживања: језичка култура у настави српског језика и књижевности посебно у домену писменог изражавања, њено место у основној и средњој школи у оквиру програмских захтева, важећих планова и програма наставе и учења, њено теоријско и методолошко упориште у нашој и страниј литератури, писмени састав као репрезент ученичке писмености и развијене језичке културе и аргументативни текст као облик писменог састава.

Циљ истраживања кандидаткиње Тине Капларевић представља осмишљавање поступака и начина којима се језичка култура у домену писменог изражавања може унапредити и то кроз конкретно обликоване методичке примере за подучавање обликовања писменог састава (у функцији мотивисања), који имају своје теоријско-методолошко упориште у савременом процесном приступу подучавања писменом изражавању и који су и практично проверени. Фокус је на дискурсној условљености писмених састава и аргументативном тексту, као могућем облику писменог састава, који је не само програмски захтев већ је и потреба савременог друштва, за шта су понуђене посебно осмишљене припреме за час.

Кандидаткиња истиче да је појам *језичке културе* пожељно у наставном контексту сагледати знатно шире; не посматрати га мимо психолошког, културног и друштвеног контекста, те да под појмом *језичке културе* треба обухватити и културу мишљења и слушања, активно или пасивно познавање других језика, однос према другим дијалектима и језицима, као и представницима других језика, а не само оно што се под појмом *језичка култура* претежно подразумева, а то је поштовање језичке норме стандардног језика у говору и писању, на свим нивоима језичке структуре.

У оквиру уводног дела докторске дисертације, кандидаткиња даје и свеобухватан *Преглед досадашњих истраживања* на ову тему.

У оквиру опште хипотезе да добро осмишљени методички примери за усвајање и развијање вештине израде писменог састава (на примеру аргументативног текста као облика писменог састава) имају позитиван допринос подизању нивоа ученичких постигнућа у области језичке културе и компетенција које ученик треба да поседује како би активно и продуктивно учествовао у различитим областима живота и како би могао успешно да настави са даљим образовањем, постављене су и помоћне хипотезе, будући да је експериментално истраживање подељено на три мања подистраживања. Оне гласе:

1. Ученици средњих школа имају негативан став у вези са наставом језичке културе у односу на доживљај властите самоефикасности у писању и заинтересованости за писање.
2. Постоји позитивна повезаност између оцена из Српског језика и књижевности и заинтересованости за писање и доживљаја властите самоефикасности.
3. У средњим школама је настава писменог изражавања на ниском нивоу у односу на доживљај властитих залагања ученика, фактора који утичу на унапређивање ученичких постигнућа из ученичке визуре и досадашњих навика ученика у учењу обликовања писменог састава.
4. Ученици средњих школа немају довољно знања о основним елементима аргументативног текста (састава).
5. Претпоставља се да посебно осмишљени методички примери за обраду аргументативног текста имају позитиван допринос на васпитно-образовни процес у односу на мисаону активност ученика, педагошку комуникацију и индивидуализацију и диференцијацију наставног процеса.

У другом поглављу, **Језичка култура у настави српског језика и књижевности**, аналитичка пажња усмерена је на место, сврху, значај и задатке језичке културе у настави српског језика и књижевности. Кандидаткиња истиче да кохерентно, логично и економично изражавање, културу слушања туђег говора и туђег мишљења, језичко понашање којим се уважава и поштује говорник другог језика такође треба уврстити у обавезне исходе наставе српског језика и књижевности. Сврха наставе језичког изражавања је практично оспособљавање ученика да усмено и писмено комуницирају у свету у којем живе, а основни исход наставе језичке културе јесте да српским стандарним језиком ученик зна и уме да се користи на практичан и за њега користан начин. Како би се наставом језичке културе та сврха постигла, кандидаткиња упућује на остваривање следећих задатака:

1. припремити ученика за јавну и приватну, говорену и писану реч;
2. развити ученичке ортоепске и правописне навике у складу са књижевнојезичком нормом;
3. развити ученичке способности за усмено и писмено комуницирање на свим језичким, стилским и текстовним нивоима књижевног језика;
4. упознати ученике с основним функцијама најчешћих текстовних врста и функционалних стилова.

На основу даљих истраживања релевантне литературе и емпиријских истраживања, Тина Капларевић утврђује следећа важна начела која доприносе остваривању сврхе и задатака наставе изражавања: начело опште образованости и стручне усмерености, организацијско начело, начело практичности, начело језичког стандарда, начело стилске и текстуалне разноврсности, начело садржајне компетенције, начело животне практичности, начело завичајности, начело међузависности говорних и писмених вежби, начело повратне информације, начело демократичности и начело индивидуализације и диференцијације.

Кандидаткиња уважава полазишта Милије Николића, према чијим радовима се настава културе писменог изражавања дели се на четири подручја: прво подручје се односи на подробно упознавање језика као система, односно практично усвајање и богаћење језика које се обавља помоћу одговарајућих језичких вежби; друго обухвата савлађивање ортографске норме; треће подручје везује се за припремање ученика да запази и у својој комуникацији користи изражајну моћ језика што се остварује претежно помоћу стилских вежби, а четврта област преко које се остварује настава културе писменог изражавања односи се на обучавање ученика да самостално пишу текстове који могу имати употребну вредност у друштвеној пракси (писмене саставе, вежбе и писмене задатке).

Увидом у предметне и међупредметне компетенције, кандидаткиња наглашава „да ученик користи језик као низ стваралачких могућности у усменој и писаној комуникацији – обликује логичан и структуриран говорени и писани текст, што није само део опште предметне компетенције за предмет Српски језик и књижевност, већ писање, као вештина обликовања текста, има важну улогу у образовању за отворено (мислеће), демократско друштво. Вештина писања је једна од фундаменталних способности коју ученици развијају током формалног образовања, али и касније целоживотним учењем, а образовна и друштвена важност писања огледа се и у чињеници да је провера и вредновање ученичког писања саставни део завршног, односно матурског испита на крају средњег образовања, као и део испита на неким факултетима”.

У оквиру овог значајног поглавља рада, Тина Капларевић разматра садржаје у области језичке културе у старијим разредима основне школе, као и у гимназији и средњим стручним школама, а посебно занимљивим показују се резултати анализе наставних планова и програма у земљама окружења – сличности и разлике у области језичке културе у домену писменог изражавања.

Од великог значаја за ово истраживање је и разматрање улоге стандарда ученичких постигнућа у домену Језичке културе. Искази о стандардима приказани су у групама које

представљају посебне, хијерархијски организоване нивое постигнућа. У овом документу дефинисана су три таква нивоа. Кандидаткиња истиче да се одлука о броју нивоа постигнућа доноси на основу расположиве грађе и потреба система, тако да је број нивоа могао бити и већи и мањи од три. Нивои постигнућа дефинисани су комбинацијом три критеријума: 1. ставом стручњака из дате области о томе шта су базична знања у оквиру те области и како се из њих изводе друга, сложенија знања, 2. психолошком проценом когнитивне сложености појединих захтева (задатака), и 3. статистичким налазима о успеху деце у решавању појединих захтева (задатака). Најкраће речено (и донекле поједностављено), нивои постигнућа су и нивои тежине појединих захтева (и задатака који се на основу њих праве и користе приликом тестирања).

У трећем поглављу докторске дисертације, **Теоријски и методички аспект језичке културе у домену писменог изражавања у настави Српског језика и књижевности**, приказан је преглед литературе о писменом изражавању у настави српског језика и књижевности. Представљена су мишљења водећих домаћих и страних стручњака из области методике наставе језичке културе, усменог и писменог изражавања, и приступи подучавању вештине обликовања писменог састава. Овде се посебно издваја дефинисање типова писмених састава, као и допринос кандидаткиње на пољу истраживања аргументативног типа текста.

Тина Капларевић се у овом поглављу бави и темом исправљања и оцењивања писмених састава, при чему разматра параметре самеравања квалитета различитих врста писаних састава (најфреквентније групе писаних радова у школској пракси јесу школски писани задаци, домаћи задаци, школске вежбе, остали писани радови), као и то да свака тематска област (нарација (приповедање), дескрипција (опис), портрет, дијалог, имагинација (машта), импресија (утисци), рефлексивна (размишљања) има своје посебне формалне и садржинске особености. Закључује да оцењивањем писаних састава треба да се утврде ученикова знања, делује васпитно на ученике и узму у обзир чиниоци као што су: језик, стил, правопис, логичност у изражавању, речник, потпуност израза, општи утисак итд. У Табели 13. кандидаткиња даје користан Предлог критеријума за вредновање и оцењивање писменог састава.

Четврто поглавље, под називом **Методички приступ настави језичке културе у домену писменог изражавања**, развија се од полазишта да досадашња истраживања у овој области нису дала универзална решења за организацију наставног процеса, нити је створен јединствен метод за подучавање писању, те му наставник мора приступити пажљиво и систематично. Методички приступ подучавању језичке културе у домену писменог изражавања почива првенствено на чињеници да је писање сложен когнитивни процес, при чему наставник мора да уважава и друштвене и мотивацијске аспекте писања при планирању наставе, јер у супротном нема одговарајуће могућности да се ученици уведу у теоријска знања о писмености.

Ауторка у овом поглављу посебно разматра сложене методичке системе у настави српског језика и књижевности који су обликовани на основу садржаја и начина на који се

настава организационо и дидактички остварује, као и разумевање сврхе наставе Српског језика и књижевности уопште (Тежак, Росандић, Илић, Петровачки, Штасни). Кандидаткиња закључује са се, складу са теоријама и истраживањима о писању на нашем и англосаксонском терену, чини да се комбинацијом различитих приступа постижу најбољи резултати у обучавању вештине писменог изражавања. Притом наводи:

„Бадгер и Вајт (2000: 157) предлажу *процесно-жанровски приступ* као најадекватнији у обучавању обликовања писменог састава. Овај приступ представља интеграцију процесног, писања корак по корак, који укључује планирање, израду, ревизију и уређивање, са структуралним аспектима писања, придржавајући се жанровских конвенција, како би се произвео текст који је добро осмишљен, кохерентан, уверљив и у складу са очекивањима публике (читалаца). Овај приступ омогућава ученицима да проуче однос између сврхе и форме за одређени жанр док пролазе кроз све фазе и кораке, односно процесе писања (пре писања, израда, ревизија и исправка). Коришћењем ових корака развија се свест ученика о различитим типовима текста и процесу састављања.”

Посебно занимљив сегмент четвртог поглавља представљају Методички примери обраде аргументативног текста/састава у настави језичке културе – модели припрема за час. Овде наводимо наслове наставних јединица чијој обради је приступљено кроз целовите припреме за час: Упознавање и разумевање општих одлика, сврхе и функције најчешћих врста текстова, с посебним освртом на аргументативни текст (форма, намена, сврха, персуазивност); Обликовање писменог састава на примеру аргументативног текста; Главне етапе у изради и обликовању писменог састава; Израда плана писања као стратегије у обликовању аргументативног састава; Основе аргументације и структура аргумента; Обликовање састава на примеру анализе лика Бановић Страхиње; Припрема за писмени задатак (2 часа); Колективни исправак писменог задатка; Индивидуални исправак писменог задатка.

У **петом поглављу** овог рада представљају се резултати емпиријског истраживања методичког приступа језичкој култури у домену писменог изражавања на примеру аргументативног текста ученика средње школе, а у **шестом** се доноси анализа и интерпретација резултата истраживања.

Структура истраживачког дела дисертације подељена је на два засебна дела, од којих се сваки односи на једну врсту истраживања. Истраживачки поступак и инструменти којима су прикупљани подаци прилагођени су специфичностима сваког истраживања понаособ. С обзиром на чињеницу да се у уводном истраживању ослањало на општи узорак ученика гимназија и средњих стручних школа из четири града, за спровођење овог неексперименталног истраживања најприкладнија је била техника анкетања. Мерни инструмент који је коришћен приликом анкетања био је Упитник.

Други део истраживања односи се на експериментални део истраживања и спроведен је на подзорку који је сачињен од групе ученика првог разреда Медицинске школе у Пожаревцу. Ово истраживање представља синтезу два одвојена, али међусобно повезана

истраживања зато што оба имају за циљ да кроз анализу ученичких знања о аргументативном тексту и евалуацију осмишљених методичких примера допринесу унапређењу наставе језичке културе и ученичких постигнућа.

Овај део истраживања подељен је у два дела:

- 1) Резултати испитивања ученичких знања о писменом изражавању на примеру аргументативног текста пре реализованих часова на основу методичких примера осмишљених за обраду аргументативног текста.
- 2) Резултати евалуације часова, помоћу посебно креираних протокола за праћење наставе, који су реализовани на основу посебно осмишљених методичких примера за учење обликовања писменог састава на примеру аргументативног текста.

Постоји висока позитивна корелација између оцене из Српског језика и књижевности и просечне оцене на писменом задатку. Постоји позитивна корелација између оцене из предмета Српски језик и књижевност и писања у слободно време и негативна корелација између оцене Српског језика и књижевности и писања само ради школских обавеза. Такође, просечна оцена на писменом задатку у позитивној је корелацији са писањем у слободно време, а негативна са писањем за потребе школских обавеза. Негативна корелација постоји и између варијабли писања само за потребе школских обавеза и писања у слободно време.

Из мноштва закључака издваја се следећи: оцене које ученици имају из предмета Српски језик и књижевност најчешће су и оцене на писменом задатку. Овакав резултат нас наводи на закључак да је у оцењивању писмених задатак присутан тзв. *хало-ефекат*, тј. утицај претходних схватања и судова о ученику.

Резултати истраживања и фреквентност одговора испитаника указују на чињеницу да ученици као чиниоце којима се постиже успех у писању виде најпре инспирацију, потом читање у слободно време, затим сопствена залагања и таленат. Срећу, интелигенцију, атмосферу у којој се пише, добру организацију часова, залагање наставника, уџбенике и приручнике, коментаре наставника и ученика, као и читање обавезне лектире, ученици **не виде** као чиниоце којима се може постићи успех у писању.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. *Ставови и преференције ученика и ученица средње школе о социјалном и граматичком роду и родној неједнакости*, Зборник радова са четвртог научног скупа младих филолога Србије, књига 1, 2013, Филолошки факултет, Крагујевац, стр. 611–620.

2. *Интеракција језика и друштва у језику реклама*, Зборник радова са четвртог научног скупа младих филолога Србије, књига 1, 2013, Филолошки факултет, Крагујевац, 401–414.
3. *Формално писмо у настави српског језика као страниг*, Зборник радова са трећег Међународног научног скупа српски као страни у теорији и пракси, 24-26. октобар 2014, Центар за српски језик као страни, Београд, 213–222.
4. *Интердисциплинарни приступ писменим саставима у настави језичке културе*, Методички видици, год. 8, бр 8. 2017, Нови Сад, 115–134.

VII ЗАКЉУЧЦИ, ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

При изради ове докторске дисертације прикупљена је готово сва доступна литература о језичкој култури у домену писменог изражавања, посебно о писменом саставу као највишем степену ученичке писмености, са циљем да се допринесе теоријском утемељењу примене методичких примера за учење обликовања писменог састава на примеру аргументативног текста. Такође, реализацијом емпиријског истраживања у докторској дисертацији и вредновањем ефеката примене методичких примера у образовно-васпитном процесу, отворене су нове могућности за даља истраживања, како на пољу методике наставе тако и у педагогији као науци. Досадашња вредновања, анализе и закључци о образовно-васпитном процесу, посебно о примени иновативних стратегија у школама, представљали су полазну основу за емпиријско истраживање.

Адекватан методички приступ настави језичке културе у домену писменог изражавања, приказан у овом раду путем посебно креираних методичких примера, представља интеграцију структуралних аспеката писања и процесног писања, како би се произвео текст који је добро осмишљен, кохерентан, уверљив и у складу са очекивањима читалаца. Овакав приступ омогућава ученицима да, развијајући свест о различитим типовима текста и процесу састављања, проуче однос између форме одређеног жанра и његове сврхе док пролазе кроз све фазе и кораке писања. Овакав приступ има позитиван утицај на ученичка постигнућа будући да су обезбеђени сви потребни фактори од разноврсних активности, стратегија вредновања и самовредновања, уз индивидуализовани приступ и диференциране задатке. Такође, овај приступ, применом формативног вредновања и коришћењем различитих поступака за мотивисање ученика, има позитиван допринос на образовно-васпитни процес у односу на: комуникацију и сарадњу, рационалност и организацију, подстицање корелације и примене знања, наставни процес и положај ученика у њему, као и на индивидуализацију и диференцијацију наставе.

Закључено је да наставник који је посвећен свом послу мора настави језичке културе приступити на интерактиван начин, који је окренут ка ученику, његовом развоју и потребама, времену у којем живимо и времену које ће доћи.

Сумирајући све резултате до којих се у раду дошло, кандидаткиња је предложила могуће елементе даљег развоја наставе језичке културе:

- континуирано усавршавање и иновирање образовних програма заснованих на исходима учења; повећање броја часова језичке културе увођењем новог изборног предмета; увођење пројектне наставе као савременог концепта учења, поучавања и вредновања писменог изражавања;
- приступ настави језичке културе који је усмерен ка ученику, његовом развоју и потребама, а тиме и употребљив у времену у којем живимо и/или у времену које долази;
- обезбеђивање квалитета наставе језичке културе сталним праћењем, евалуацијом и самоевалуацијом резултата наставника и увођењем додатних обука како би се унапредиле њихове компетенције у потребним сегментима;
- модернизација и развој образовне праксе и континуирано иновирање наставе у складу са развојем образовних технологија;
- развој транспарентног, функционалног и правичног система оцењивања и вредновања ученичких постигнућа, с акцентом на формативно/описно оцењивање;
- укључивање и тема из језика и културе у оквир школског писменог задатка, нарочито зато што се у обавезне програмске садржаје уводе и други типови текстова, који нису уметнички, као и увођење већег броја стилова, облика/жанрова, како би се настава језичке културе (и писменог изражавања) учинила функционалнијом, примењивијом у животу.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња је показала да суверено влада материјом, која је изложена прегледно и систематично. Цео рад написан је јасним научним стилем. Анализа и закључци у раду изведени су на основу пажљиво одабране грађе и емпиријског истраживања, па можемо рећи да докторска дисертација Тине Капларевић, као оригинално дело, значајно доприноси осветљавању методичког приступа настави језичке културе у домену писменог изражавања.

Резултати истраживања у овом раду доприносе (1) увођењу методичких поступака који обезбеђују развој ученичких компетенција у области писменог изражавања, (2) унапређивању наставе из језичке културе, (3) усмеравању наставе која подржава целовит развој ученика, интелектуални, друштвени, емоционални и естетски (4) истицању значаја употребе наставних садржаја из језичке културе, што чини успешнијим учење српског језика уопште. Резултати истраживања утичу на осавремењивање и усавршавање наставног рада са стављањем акцента на функционално учење српског као матерњег језика. Такво учење помаже ученицима да стекну одговарајуће језичке компетенције и оспособе се за правилну и коректну комуникацију и интеракцију у друштву.

IX ПРЕДЛОГ

На основу укупне оцене дисертације, која представља опсежно и детаљно истраживање са вредним резултатима за методику наставе српског језика, Комисија једногласно предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да Извештај о оцени докторске дисертације мастера Тине Капларевић, под насловом **„Методички приступ настави језичке културе у домену писменог изражавања”** прихвати и упути га Већу друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду на сагласност и да кандидата, по добијању сагласности, позове на усмену јавну одбрану рада.

Београд, 12. 7. 2020.

Комисија:

др Зона Мркаљ, редовни професор

др Весна Ломпар, ванредни професор

др Марина Николић, ванредни професор